

Krajoznawca Kujawsko - Pomorski

Informator Regionalnego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK Województwa Kujawsko - Pomorskiego

Bydgoszcz

Chełmno

Grudziądz

Inowrocław

Kruszwica

Świecie

Toruń

Włocławek

Żnin

nr 10 / 2008

listopad 2008

Rok III

III Wojewódzki Zlot Aktywu Krajoznawczego

WZAK Włocławek 2008

24 - 25 października 2008

Z inicjatywy Heleny Cieślak - wiceprezesa Zarządu Kujawskiego Oddziału PTTK we Włocławku, Henryka Wasilewskiego - przewodniczącego Oddziałowej Komisji Krajoznawczej oraz Krzysztofa Czerepowickiego - przewodniczącego Regionalnego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK Województwa Kujawsko - Pomorskiego w dniach 24 i 25 października 2008 roku odbył się w stolicy Kujaw III Wojewódzki Zlot Aktywu Krajoznawczego.

Włączenie się do obchodów jubileuszu 100-lecia Kujawskiego Oddziału PTK-PTTK, propagowanie działalności krajoznawczej w środowiskach PTTK, promocja walorów krajoznawczych Włocławka i okolicy, włączenie się do obchodów Roku Przyrody w PTTK czy wreszcie integracja środowisk krajoznawczych województwa kujawsko-pomorskiego, to cele imprezy, które w pełni zostały zrealizowane.

W gościnnych progach włocławskiego Szkolnego Schroniska Młodzieżowego zjawilo się ponad 55 uczestników reprezentujących środowiska krajoznawców Bydgoszczy, Inowrocławia, Świecia, Włocławka, Kruszwicy, Ciechocinka oraz Grudziądza. Na Zlocie byli również krajoznawcy z województwa pomorskiego (Ryszard Wrzosek - przewodniczący Pomorskiego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa) i wielkopolskiego (Weronika Adamczyk).

Zlot obejmował kilka części - teoretyczną, roboczą i praktyczną. W części teoretycznej uczestnicy wysłuchali i obejrzel multimedialna prezentacje pt. „Walory krajoznawcze Włocławka i okolic” autorstwa Andrzeja Szczepańskiego. Można było również obejrzeć wystawę zbiorów krajoznawczych przygotowaną przez Andrzeja Ziobrowskiego. Część robocza to posiedzenie Regionalnego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa oraz otwarte spotkanie instruktorów

krajoznawstwa województwa kujawsko - pomorskiego. W trakcie tego spotkania Henryk Wawrzyniak z Włocławka i Eugeniusz Badtke z Bydgoszczy z rąk Krzysztofa Czerepowickiego otrzymali akty mianowania na stopień Instruktora Krajoznawstwa Polski.

Jak przystało na krajoznawców impreza musiała mieć również część praktyczną. Tym razem miała ona dwie części. W sobotę aktyw krajoznawczy województwa pod przewodnickim kierownictwem Wandy Pietrzykowskiej zwiedził włocławskie obserwatorium astronomiczne. Natomiast niedzielne dopołudnie krajoznawcy spędzili na wycieczce prowadzonej przez Kazimierza Andrzejewskiego propagującej najciekawsze zakątki południowo - zachodniej części powiatu włocławskiego. Trasa wycieczki obejmowała Wieniec-Zdrój, Brześć Kujawski, Lubraniec, Izbicę Kujawską, gdzie uczestnicy obejrzeni wystawę archeologiczną związaną ze słynnymi kujawskimi piramidami pn. „Kultura pucharów lejkowatych na Kujawach”. Następnie organizatorzy zaproponowali zwiedzenie rezerwatu archeologicznego - Parku Kulturowego w Wietrzychowicach. Ze względu na wielkość i wiek znajdujące się tam grobowce, określane są mianem „polskich piramid”. Kolejny etap eskapady to Chodecz i słynne późnobarokowe katakumby z 1799 roku. Wizytę w Kłóbce uczestnicy rozpoczęli od miejscowego cmentarza, na którym zobaczyli grób rodziny Orpiszewskich, w którym spoczywają doczesne szczątki Marii Wodzińskiej - młodzieńczej miłości Fryderyka Chopina, a później zwiedzili Kujawsko-Dobrzyński Park Etnograficzny. Przedostatni etap wycieczki obejmował zwiedzenie królewskiego miasta Kowal z jego cennym zabytkiem kościołem pw. św. Urszuli. Na zakończenie zlotu uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia pod przewodnickim kierownictwem Henryka Wasilewskiego włocławskiej Katedry.

Niezwykle napięty ale i bardzo ciekawy program Zlotu został zrealizowany. Krajoznawcy z województwa kujawsko - pomorskiego z niecierpliwością czekają na przyszłoroczny, kolejny już IV Wojewódzki Zlot Aktywnych Krajoznawców, który zorganizuje Regionalny Oddział PTTK „Szlak Brdy” z Bydgoszczy, a na który zaprosili nas Tadeusz Frymark - wiceprezes Zarządu Oddziału i Piotr Hartwich - przewodniczący Oddziałowej Komisji Krajoznawczej.

Dwa łyki statystyki

Liczba uczestników wg oddziałów PTTK

<i>Lp</i>	<i>Oddział</i>	<i>liczba uczestników</i>
1	Kujawski Włocławek	28
2	Miejski im. Mariana Sydowa Toruń	3
3	Regionalny „Szlak Brdy” Bydgoszcz	4
4	przy Klubie POW Bydgoszcz	4
5	Miejski Bydgoszcz	2
6	Świecie	2
7	Inowrocław	3
8	im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi Grudziądz	5
9	Przewodnicki Toruń	1
10	Uniwersytecki Toruń	1
11	Nadgoplański Kruszwica	1
12	Gdynia	1
13	Gniezno	1
R a z e m		56

Liczba uczestników wg posiadanych uprawnień IK

Lp	Oddział	liczba uczestników
1	Zasłużony Instruktor Krajoznawstwa	2
2	Instruktor Krajoznawstwa Polski	11
3	Instruktor Krajoznawstwa Regionu	26
4	sympatycy	17
R a z e m		56

(KCz)

Ścieżka dydaktyczna przyrodniczo - historyczna **„Cysterski Gaj” w Koronowie**

Ścieżka dydaktyczna „Cysterski Gaj” o charakterze historyczno - przyrodniczym to pewien rodzaj szlaku turystycznego, który został poprowadzony w taki sposób, aby zaprezentować wszelkie walory przyrodnicze Koronowa z uwzględnieniem jego zamierzchłej przeszłości. Wyznaczony szlak powstał, aby umożliwić postrzeganie przyrody jako zespołu elementów, zjawisk i procesów tworzących środowisko, w którym żyjemy. Dane historyczne prezentują okoliczności powstania istotnych zabytków i miejsc znajdujących się na trasie wędrówki, przedstawiają ich dawne oblicza, ukazują przemiany w nich zachodzące i pozwalają na skonfrontowanie z czasem obecnym. Cała trasa ścieżki ma długość około 3 kilometrów i składa się z dwudziestu przystanków - tablic z opisami historyczno-przyrodniczymi. Tablice te zawierają zdjęcia, nazwy drzew, krzewów, roślin, które napotkamy na trasie wycieczki oraz informacje o najciekawszych zjawiskach i ciekawostkach przyrodniczych. Dodatkowo zaznaczone są poszczególne okazy przyrodnicze - w tym pomniki przyrody. W dziedzinie historii tablice zaznajomią nas z odległą przeszłością danego miejsca, podadzą daty powstania i przemian, wyjaśnią obecną jego formę i ukażą najwartościowsze i najstarsze elementy danego obiektu. Nazwa ścieżki - „Cysterski Gaj” - nawiązuje do zlokalizowanego w Koronowie kompleksu leśnego, którego początki są ściśle związane z Zakonem Cystersów. Krocząc szlakiem ścieżki napotkamy poszczególne stanowiska, które przekażą nam informacje dotyczące danego miejsca. Rozpoczynając wycieczkę od centralnego punktu miasta - koronowskiego Rynku - zapoznamy się z historią miasta. Wiąże się ona ściśle z przeniesieniem siedziby Cystersów do ówczesnej wsi Smeysche. Od tego momentu nastąpił wielokierunkowy jego rozwój. Doprowadził on do powstania miasta, które wraz z kościołem i klasztorem ciągle się rozbudowywało. Za sprawą starań zakonników 18 grudnia 1368 roku został wydany przez króla Kazimierza Wielkiego akt lokacyjny dla miasta Koronowa. Nazwa miasta związana jest z nazwą klasztoru, w którym szczególną czcią darzono Najświętszą Maryję Pannę (Corona Mariae). Aby dokładniej poznać wartość kościoła, w dalszej wędrówce szlakiem ścieżki, należy zapoznać się zarówno z jego architekturą jak i wystrojem wewnętrznym. W obrębie zwiedzania zawarty jest także drugi obiekt sakralny - kościół pw. św. Andrzeja. Na tym etapie ścieżki dydaktycznej mamy okazję dowiedzieć się jakie były losy poprzednich kościołów stojących w tym samym miejscu oraz poznać charakterystykę obecnego. Kolejny punkt na trasie szlaku zajmuje bożnica żydowska - obecnie uznawana za godny poznania obiekt zabytkowy. Za historycznie istotne uznane jest także miejsce wyruszenia wojsk polskich na bitwę z Krzyżakami mającą rozstrzygnięcie pod Wilczem. Oznaczone jest ono kamieniem z naniesionym na niego tablicą upamiętniającą zdarzenie z

października 1410 roku. To szczególne miejsce zdoła dodatkowo dorodny dąb. Od tego momentu wkraczamy na teren uroczego zakątka przyrodniczego. Znajdziemy tutaj szereg okazów botanicznych. Na samym początku drogi mamy okazję podziwiać aleję lipową. Okazy tutaj występujące osiagają około 200 lat. Kierując się dalej drogą, która kiedyś prowadziła do miasta Koronowa, natrafiamy na zbiorowisko grądowe. Podziwiać tutaj możemy wiekowe graby, buki, dęby oraz klony. Wśród roślinności zielnej odnajdziemy przedstawicieli gwiazdnic, podagryczników oraz gajowców. Wiosną w tym miejscu ziarnopłony i przyłaszczki tworzą kolorowe kobierce. Odnajdziemy także będące pod ochroną: kopytnika pospolitego, marzanke wonną, kokoryczkę wielokwiatową i lilie złotogłów. Kierując się z tego miejsca w stronę dawnej cegielni możemy odnaleźć liczne kryształki gipsowe. Na Placu Wolności mamy okazję poznać dawny układ zabudowań rekreacyjnych na tym terenie i podziwiać platana z charakterystyczną korą. W dalszej wędrówce dotrzemy do najwyższego położonego miejsca w Grabinie. Urokliwy wąwóz zaprowadzi nas do dębowego szlaku. W cieniu rozłożystych koron 300-letnich drzew odnajdziemy szereg chronionych i rzadkich okazów roślin. Tutaj też występuje najcenniejszy gatunek roślinny przewiercień długolistny - relikw z okresu rozprzestrzeniania się lasów holocenijskich na Pomorzu. Wśród drzew i krzewów można odnaleźć cokolwiek z figurką św. Jana. Niedaleko tego miejsca znajduje się punkt widokowy na miasto Koronowo. Przedstawia on panoramę miasta i ukazuje szachownicowy układ ulic. Dalszą trasę ścieżki ozdabia aleja kasztanowa prowadząca wzdłuż strumienia. Zauważymy tu także kamiennie-ceglane mostki umożliwiające przejście na drugą stronę strumienia w miejscu gdzie niegdyś stał młyn, którego ruiny możemy oglądać do dnia dzisiejszego. Ciekawostki archeologiczne możemy poznać na Górze Łokietka. Istniejące tu grodzisko dostarczyło wielu ciekawych odkryć. W pobliżu odnajdziemy rzadko spotykane gatunki sosen i bytujące tu ptaki. Mamy także okazję kroczyć wzdłuż drugiego strumienia na ścieżce i zwiedzać owiany legendą Diabelski Młyn. Wychodząc z urokliwego gaju i kierując się do miasta podążymy Międzynarodowym Szlakiem Cysterskim. Kończąc zwiedzanie powrócimy na rynek koronowski, gdzie możemy obejrzeć okazy Regionalnej Izby Pamięci i uzyskamy dodatkowe informacje o miejscu, w którym się znajdujemy.

(Małgorzata Wesseł - Koronowo)

Autorką przyrodniczo-historycznej ścieżki dydaktycznej „Cysterski Gaj” jest pani Małgorzata Wesseł, nauczycielka ze Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana Pawła II w Koronowie. Ścieżka powstała w 2004 roku jako jej praca magisterska.

(KCz)

100 - lecie działalności

W 2008 roku nasze Koleżanki i nasi Koledzy z Włocławka obchodzili jubileusz 100 rocznicy powstania Oddziału Kujawskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Obchody rozpoczęły się w dniu 28 marca 2008 roku mszą świętą w intencji działaczy PTK i PTTK odprawioną we włocławskiej Katedrze pw. Wniebowzięcia NMP.

Ponadto program obchodów m.in. odsłonięcie na gmachu PTTK tablicy upamiętniającej 100-lecie PTK we Włocławku oraz otwarcie w siedzibie Muzeum Ziemi Kujawskiej i

Dobrzyńskiej czasowej wystawy pn.: „Ruch krajoznawczy na Kujawach. 100-lecie Oddziału Kujawskiego PTK-PTTK we Włocławku”. Na zaproszenie włocławskich działaczy PTTK przewodniczący Regionalnego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK Województwa Kujawsko - Pomorskiego - Krzysztof Czerepowicki wziął udział w tych uroczystościach rozpoczynających Jubileusz.

W dniu 15 listopada 2008 miała miejsce uroczystość stanowiąca swoistą klamrę zamykającą - jak powiedział w swoim przemówieniu prezes Zarządu Oddziału Lech Wojciech Krajewski - ten także wyjątkowy rok działalności. Spotkanie, które odbyło się we włocławskim Teatrze Impresaryjnym zaszczyliło swoją obecnością wiele osób. Byli m.in. Prezydent Włocławka - Andrzej Pałucki, Sekretarz Generalny ZG PTTK - Andrzej Gordon, członek ZG PTTK, prezes Oddziału Miejskiego PTTK z Torunia - Henryk Miłoszewski, członek Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK, prezes Oddziału „Skarpa” w Toruniu - Józef Rusiecki, prezesi wielu oddziałów PTTK - z Torunia, Kruszwicy, Płocka, Gostynina, Ostrowca Świętokrzyskiego, przedstawiciele władz samorządowych ze współpracujących z oddziałem miast i gmin - Kowala, Dobrzyń nad Wisłą czy też Nieszawy. Na sali obecny był też przewodniczący Regionalnego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK Województwa Kujawsko - Pomorskiego - Krzysztof Czerepowicki, sekretarz Komisji Przewodników Turystycznych PTTK Województwa Kujawsko - Pomorskiego - Benon Frąckowski oraz przewodniczący Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK - Waldemar Wieczorkowski. Licznie zgromadzeni gości złożyli Jubilatowi wiele serdecznych życzeń wraz z okolicznościowymi pamiątkami. Na uroczystość przybyło także wielu przedstawicieli dawnych i obecnych działaczy oraz sympatyków włocławskiego Oddziału. Wśród wielu punktów składających się na sobotnie podsumowanie znalazły się też te związane z wręczeniem odznaczeń, podziękowań i dyplomów zarówno dla najaktywniejszych działaczy, jak i dla wypróbowanych, wiernych sojuszników. Ponadto w programie uroczystości przewidziano prezentację multimedialną Andrzeja Szczepańskiego, znanego przewodnika i propagatora włocławskich zabytków oraz część artystyczną w wykonaniu uczniów IV Liceum Ogólnokształcącego pod kierunkiem Teresy Suchodolskiej.

Dla zaproszonych gości przygotowano liczne niespodzianki oraz pamiątki np. w postaci znaczków, wydawnictw i unikatowego numeru Biuletynu Przewodnickiego m.in. z kserokopiami najważniejszych dokumentów i pism dotyczących funkcjonowania Kujawskiego Oddziału.

Uroczystość zakończyła lampka szampana oraz specjalnie na tą rocznicę przygotowany tort.

(KCz)

Sprawdźmy samych siebie

W tym miejscu chciałbym zaproponować cykliczną zabawę w formie czegoś w rodzaju konkursu wiedzy krajoznawczej pn. „Znam województwo kujawsko - pomorskie”. Jako, że Regionalne Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK Województwa Kujawsko - Pomorskiego nie dysponuje żadnymi funduszami, nie będzie w konkursie żadnych nagród poza osobistą satysfakcją i podziękowaniem ze strony RKIK. Jeśli zechcecie brać udział w tej zabawie proszę o przesyłanie odpowiedzi wyłącznie w formie e-mailów na poniżej podany adres: **krzysztofczerepowicki@o2.pl**. Za każdą prawidłową i pełną odpowiedź przyznany zostanie jeden punkt. Zakończenie konkursu nastąpi w trakcie IV Wojewódzkiego Zlotu Aktywnych Krajoznawców, który odbędzie się w dniach 24 i 25 października 2009 roku w Bydgoszczy.

Na początek pięć pytań:

1. W setną rocznicę wybuchu Powstania Listopadowego - 29 listopada 1930 roku społeczeństwo Grudziądz na znak jedności z wojskiem ufundowało okazały monument z postacią żołnierza - zwycięzcy. Był to pomnik Niepodległości stojący na

grudziądzkim Rynku. Pomnik ten został zburzony w 1939 roku przez hitlerowców. Obecnie w tym samym miejscu stoi nowy pomnik Żołnierza Polskiego.

Proszę podać datę odsłonięcia tego drugiego pomnika.

2. W większości miast rynek na kształt kwadraty czy też prostokąta. Jest jednak w naszym województwie miast, w którym rynek ma inny kształt.

Proszę podać jaki ma kształt ten osobliwy rynek i w jakim mieście się znajduje ?

3. Parterowy, drewniany i otynkowany budynek z zachowaną klasycystyczną stolarką zwany jest dworkiem „Na Zielonym Wzgórzu”.

Proszę podać w jakiej miejscowości turysta spotkać może ten obiekt ?

4. W jednym z obiektów sakralnych naszego województwa wprawne oko turysty i krajoznawcy obejrzeć może zachowane na ścianach i rysowane ołówkiem na ścianach stacje Drogi Krzyżowej.

Proszę podać kto jest autorem tych rysunków i gdzie się one znajdują ?

5. Przez nasze województwo przepływa Wisła - królowa polskich rzek. W wielu miejscach jej brzegi są połączone przeprawami stałymi oraz ruchomymi. Na terenie województwa znajduje się najdalej na zachód wysunięty most na tej rzece.

Proszę podać o jaki most chodzi, jaka ma długość i ile posiada prześel nad nurtem ?

Apel do Oddziałów PTTK z terenu naszego województwa

W dalszym ciągu apeluję do Kolegów z oddziałów, które „prowadzą” swoje odznaki krajoznawcze - mam na myśli oddziały żniński, włocławski, chełmiński, brodnicki, Miejski w Toruniu, przy Klubie POW i Regionalny „Szlak Brdy” z Bydgoszczy. W związku ze zbliżającym się końcem roku przypominam o przesłaniu na mój adres danych liczbowych dotyczących liczby zweryfikowanych i przyznanych przez Wasze referaty weryfikacyjne odznak krajoznawczych. Proszę ponadto o przesyłanie na adres widoczny w stopce wydawniczej materiałów dotyczących historii powstania i funkcjonowania poszczególnych odznak, ich wizerunków i temu podobnych ciekawostek.

(KCz)

Zmiana terminu IV WZAK-u

Jak pisałem wyżej na IV Wojewódzki Zlot Aktywnych Krajoznawców zaprosił nas Regionalny Oddział PTTK „Szlak Brdy” z Bydgoszczy. Na ostatnim WZAK-u we Włocławku Tadeusz Frymark - wiceprezes Zarządu Oddziału i Piotr Hartwich - przewodniczący Oddziałowej Komisji Krajoznawczej określili, że Zlot ma się odbyć w dniach 24 - 25 października 2009 roku. W ostatnich dniach otrzymałem od organizatorów wiadomość, że decyzją Oddziałowej Komisji Krajoznawczej IV WZAK odbędzie się tydzień wcześniej tj. w dniach 17 - 18 października 2009.

REZERWUJCIE JUŻ TERAZ SOBIE TEN TERMIN

(KCz)

WYDAWCA: Regionalne Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK Województwa Kujawsko - Pomorskiego z siedzibą przy Oddziale PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu ul. Za Basenem 2

NAKŁAD: 20 egzemplarzy + wersja elektroniczna

*ADRES DO KORESPONDENCJI: Krzysztof Czerepowicki 86-300 Grudziądz ul. Władysława Łęgi 5/41
e-mail: krzysztofczerepowicki@o2.pl*